



Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

**Onderwijsinspectie**

Hendrik Consciencegebouw  
Koning Albert II-laan 15  
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be  
www.onderwijsinspectie.be

---

**Verslag over de doorlichting van Vrije Basisschool - Annuncia-Instituut te RANST**

---

|                                            |                                             |
|--------------------------------------------|---------------------------------------------|
| Hoofdstructuur                             | basisonderwijs                              |
| Instellingsnummer                          | 8219                                        |
| Instelling                                 | Vrije Basisschool - Annuncia-Instituut      |
| Directeur                                  | Johan AKKERMANS                             |
| Adres                                      | Gasthuisstraat 19_A - 2520 RANST            |
| Telefoon                                   | 03-485.54.58                                |
| Fax                                        | 03-475.19.29                                |
| E-mail                                     | info@annuncia-ranst.be                      |
| Website                                    | www.annuncia-ranst.be                       |
| Bestuur van de instelling                  | VZW Vrije Basisschool Ranst                 |
| Adres                                      | Noorderlaan 108 - 2030 ANTWERPEN 3          |
| Scholengemeenschap                         | Robke                                       |
| Adres                                      | Kinderpad 1 - 2560 BEVEL                    |
| CLB                                        | Vrij CLB 2 Antwerpen - Middengebied         |
| Adres                                      | Sint-Benedictusstraat 14_B - 2640 MORTSEL   |
| Dagen van het doorlichtingsbezoek          | 6-10-2014, 7-10-2014, 9-10-2014, 10-10-2014 |
| Einddatum van het doorlichtingsbezoek      | 10-10-2014                                  |
| Datum bespreking verslag met de instelling | 12-11-2014                                  |
| Samenstelling inspectieteam                |                                             |
| Inspecteur-verslaggever                    | Luc CUYLAERTS                               |
| Teamleden                                  | Frans DE BIE                                |

## INHOUDSTAFEL

|                                                                                                      |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>INLEIDING.....</b>                                                                                | <b>3</b>  |
| <b>1 SAMENVATTING.....</b>                                                                           | <b>5</b>  |
| <b>2 DOORLICHTINGSFOCUS .....</b>                                                                    | <b>8</b>  |
| 2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus.....                                                       | 8         |
| 2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....                              | 8         |
| <b>3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?.....</b>                                      | <b>9</b>  |
| 3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden? .....                                            | 9         |
| 3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen? .....                                        | 9         |
| 3.1.1.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie.....                                                  | 9         |
| 3.1.1.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming.....                                                      | 9         |
| 3.1.1.3 Kleuteronderwijs: muzische vorming en Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie .....           | 9         |
| 3.1.1.4 Lager onderwijs: wiskunde.....                                                               | 15        |
| 3.1.1.5 Lager onderwijs: muzische vorming.....                                                       | 17        |
| 3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en<br>hygiëne'?..... | 20        |
| 3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....                                   | 20        |
| 3.2 Respecteert de school de overige reglementering? .....                                           | 21        |
| <b>4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT? .....</b>                                                 | <b>22</b> |
| 4.1 Leerbegeleiding .....                                                                            | 22        |
| 4.2 Evaluatiepraktijk .....                                                                          | 25        |
| <b>5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL .....</b>                                                         | <b>27</b> |
| <b>6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL .....</b>                                                     | <b>30</b> |
| 6.1 Wat doet de school goed?.....                                                                    | 30        |
| 6.2 Wat kan de school verbeteren? .....                                                              | 31        |
| <b>7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN .....</b>                                           | <b>32</b> |
| <b>8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG .....</b>                                            | <b>32</b> |

## INLEIDING

### De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
  2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
  3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

### Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op [www.doorlichtingsverslagen.be](http://www.doorlichtingsverslagen.be).

### Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
  - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen  
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal leergebieden.  
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
    - het onderwijsaanbod
    - de uitrusting
    - de evaluatiepraktijk
    - de leerbegeleiding.
  - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
  - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
  - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
  - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
  - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
  - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.  
In dit luik rapporteert het inspectieteam ook over het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid van de school.

### **Het advies**

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

### **Tot slot**

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

[www.onderwijsinspectie.be](http://www.onderwijsinspectie.be) en [www.doorlichtingsverslagen.be](http://www.doorlichtingsverslagen.be)

# 1 SAMENVATTING

De school heeft twee vestigingsplaatsen die op enkele kilometers van elkaar liggen. De vestigingsplaats Millegem biedt enkel kleuteronderwijs aan. Deze vestiging profileert zich als een leefschool met leeftijdsgemengde groepen. Het intern leiderschap zag in de specifieke structuur en eigenheid een toegevoegde waarde, wat blijkt uit verscheidene initiatieven die het ondernam om beide deelteams naar elkaar te doen toegroeien. De school positioneert zich als een open, zorgzame, muzische, mediawijze en dynamische instelling waar elk kind zich maximaal kan ontplooiën in zijn totale persoon. Ze onderstreept dit in haar nieuwe logo. Ze staat als zodanig goed aangeschreven in de omgeving, waaruit ze de leerlingen rekruteert uit de verschillende lagen van de bevolking.

Op basis van het vooronderzoek van dinsdag 30 september 2014 bepaalde de onderwijsinspectie de focus die zij tijdens deze doorlichting onderzocht. In de kleuterafdeling ging zij de inspanningen van de leerkrachten na om voor wiskundige initiatie en muzische vorming de ontwikkelingsdoelen na te streven. In de lagere afdeling onderzocht zij de resultaten van de leerkrachten om voor wiskunde en muzische vorming de eindtermen te bereiken. Daarnaast peilde de onderwijsinspectie naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de leerbegeleiding en evaluatiepraktijk en naar aspecten van het algemeen beleid. Ten slotte onderzocht zij ook een selectie van regelgeving en de mate waarin de school aandacht heeft voor de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de leeromgeving.

Onder impuls van het intern leiderschap evolueerde de school de laatste jaren in positieve zin, rekening houdend met de behoeften van het team. Gaandeweg groeide een sterk management dat steunt op interne en externe netwerken, wetenschappelijke literatuur en een drive van het team om te blijven zoeken naar de optimalisering van de praktijk. Op een planmatige wijze bouwt de school voort op haar traject, gevoed vanuit vorming, begeleiding en overleg. De wijze waarop zij vernieuwingsprocessen coördineert en beheerst, getuigt van goede praktijk. Dit alles heeft een meer gestructureerd en gemoedelijk schoolleven tot gevolg dat resulteert in een gezamenlijke professionele groei en een vrij gelijkgerichte vormgeving van de praktijk. Sterke visieontwikkeling en -duiding vertalen zich niet altijd in concrete doelen, wat een doelgerichte bewaking van de gevaren koers en bijbehorende schoolwerkplanning hindert.

Uit het onderzoek naar de onderwijsdoelstellingen blijkt dat de school in beide onderwijsniveaus voor wiskundige initiatie/wiskunde en muzische vorming aan haar inspannings- en resultaatsverplichting voldoet.

In de kleuterafdeling zijn er over de vestigingsplaatsen en de groepen opvallende overeenkomsten in de vormgeving van de praktijk. De kleuteronderwijzers baseren zich op een koepelgebonden referentiekader om de ontwikkelingsdoelen voor wiskundige initiatie en muzische vorming stapsgewijs en geïntegreerd na te streven en doelgericht te evalueren. Observatie en leerbegeleiding zijn met het aanbod verstrengd. De evaluatie van muzische vorming berust nog op vrij vage observatiecriteria. Het team gaf de aanzet om de volledigheid van het aanbod te bewaken. Ondersteund door initiatief op het niveau van de scholengemeenschap, waarbij een pedagogisch begeleider en een beleidsondersteuner zijn betrokken, zet de kleuterafdeling waardevolle stappen naar een meer doelgerichte aanpak in relatie tot de leerplannen. Het vormt nu een uitdaging voor de school om dit vernieuwingsproces te versnellen. De kleuteronderwijzers oriënteren hun onderwijs op het kind en zijn leefwereld vanuit een ervaringsgerichte aanpak met inbreng van de kleuters in het thema-aanbod. Een visie op wiskundige initiatie en muzische vorming krijgt een concreet waarneembare invulling in de praktijk. Goede praktijk zit in de ontwikkeling van remediëringsoffers met groeilijnen, terwijl – net zoals in de lagere afdeling – het materialenaanbod verder kan worden afgestemd op wat in het leerplan wordt verwacht.

Het team van de lagere afdeling baseert zich op eenzelfde onderwijsleerpakket om de leerplandoelen en eindtermen voor wiskunde samenhangend, evenwichtig en werkelijkheidsgericht te realiseren en doelgericht te evalueren. Actieve werk- en organisatievormen brengen de leerlingen in uitdagende contexten met veel leer-, toepassings- en interactiekansen en een gedifferentieerde aanpak. Het wiskundeonderwijs is in de meeste groepen probleemgeoriënteerd.

De school pakt de implementatie van muzische vorming planmatig aan. Een werkgroep zorgt mee voor de procesmatige aansturing en ondersteuning ervan. Een van het leerplan afgeleide doelenlijst vormt een referentiekader voor het team om de basiscompetenties doelbewust te realiseren en de volledigheid, het evenwicht en de inhoudelijke continuïteit van langsom meer te garanderen. De samenwerking met externe experts draagt in belangrijke mate bij tot de groei van het team in een muzisch verantwoorde onderwijsaanpak. De onderwijzers zorgen voor een veelzijdig en evenwichtig aanbod om de leerlingen van impressie tot expressie te brengen. Er zijn onderlinge verschillen in de diepgang waarmee samen met de leerlingen op muzische uitingen en belevingen wordt gereflecteerd. De school zoekt naar een manier om muzische vaardigheden en attitudes op een aangepaste wijze te evalueren. Ze staat voor de uitdaging om dit vernieuwingsproces verder procesmatig uit te werken op schoolniveau.

Het project 'Miezemuzeweken' en de maandvieringen zijn waardevolle initiatieven om de implementatie van de muzische vorming in beide onderwijsniveaus bijkomend te ondersteunen en de samenhang aan te wakkeren. Binnen een systematische aandacht voor beschouwen en creëren krijgen de kinderen alle kansen om een variatie van expressievormen te verkennen, creatief te beleven en ervan te genieten. De focus ligt hierbij op de kern van de ontwikkeling en zorgt voor een school- en klasklimaat dat in hoge mate bijdraagt tot het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen.

Met de implementatie van het handelingsgericht werken groeien een visie, een zorggevoeligheid en een aanpak die bijdragen tot een doeltreffend zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid. Vanuit een brede basiszorg stemt het team het aanbod op verscheidene manieren af op het ontwikkelingsniveau van de groep en op de mogelijkheden en eigenheid van elk kind. De additionele hulp door het zorgteam is flexibel in de klaswerking geïntegreerd om de leerkracht in zijn centrale rol te ondersteunen. Ondersteund door structureel intern en extern zorgoverleg evolueert de school naar een systematische, doordachte en geïntegreerde leerbegeleiding. De toenemende samenwerking met ouders en andere externe partners zorgt voor een verruimde, genuanceerde en erg functionele beeldvorming. De school gaat met het team het rendement van de leerbegeleiding echter weinig doelgericht na. Wel zijn het resultaat en proces van hulpverlening op kindniveau voortdurend onderwerp van evaluatie en communicatie. In een planmatige aanpak van leerlingen met specifieke wiskundenoden op basis van concreet geformuleerde doelen kan dit team verder groeien.

Het onderzoek naar de evaluatiepraktijk wijst uit dat de school in beide onderwijsniveaus beschikt over instrumenten en procedures om het team in zijn evaluatiepraktijk te ondersteunen. De bijsturing en digitalisering van het observatiesysteem in de kleuterafdeling en de themavrije observatieweken getuigen van goede praktijk. De school houdt haar blik op de toekomst en denkt na over een strategie om praktische en creatieve vaardigheden en attitudes op een aangepaste wijze te evalueren in relatie tot het leerplan. Ze voelt hierbij de nood aan van vorming en begeleiding. Ze stelt waardevolle particuliere initiatieven om de evaluatie in het onderwijsleerproces te integreren weinig bespreekbaar om ze te bevestigen, te bestendigen en te benutten voor het hele team. Ze zoekt daarom naar een strategie om individuele nascholing en aspecten van goede praktijk sterker te multipliceren. De kwaliteitsbewaking van het proces evaluatiepraktijk op schoolniveau staat nog in de kinderschoenen.

De school gebruikt tevredenheidsonderzoeken bij ouders, leerkrachten en kinderen in het kader van de interne kwaliteitszorg. Ze onderzoekt en bewaakt haar kwaliteit in prille aanzet op basis van leerprestaties. Ze beschikt nochtans over gepaste instrumenten om hierover objectieve gegevens te verzamelen, te registreren en te analyseren.

Het onderzoek van de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de leer- en werkomgeving wijst uit dat de school een gunstig advies krijgt voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. De situatie op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne stimuleert het bereiken van de onderwijsdoelstellingen.

De school gebruikt haar autonomie om haar maatschappelijke opdracht te vervullen. Ze geeft sterk richting aan het werk. De professionele ingesteldheid en didactische capaciteiten van het team bieden perspectief op de verdere uitwerking en bewaking van de onderwijsdoelstellingen voor muzische vorming en een kwaliteitszorg die borgt wat goed is en bijstuurt waar nodig.

## **2 DOORLICHTINGSFOCUS**

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

### **2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus**

#### **Kleuteronderwijs - Leergebieden**

- wiskundige initiatie
- muzische vorming

#### **Lager onderwijs - Leergebieden**

- wiskunde
- muzische vorming

### **2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus**

#### **Onderwijs - Begeleiding**

- Leerbegeleiding

#### **Onderwijs - Evaluatie**

- Evaluatiepraktijk

### 3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

#### 3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

##### 3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

##### 3.1.1.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie

###### Voldoet

De kleuteronderwijzers streven de ontwikkelingsdoelen voor wiskundige initiatie in voldoende mate na. Het thematische en evenwichtige onderwijsaanbod wordt gekenmerkt door de samenhang tussen domeinen en leergebieden en door een toenemende doelgerichtheid. Observatie- en evaluatiegegevens illustreren dit. De kleuters krijgen alle kansen om al spelend wiskundige inzichten op te doen in een rijke leeromgeving.

##### 3.1.1.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming

###### Voldoet

De kleuteronderwijzers streven de decretale ontwikkelingsdoelen voor muzische vorming in voldoende mate na. Het thematische en evenwichtige onderwijsaanbod wordt gekenmerkt door de natuurlijke samenhang tussen de domeinen van muzische vorming en de verschillende leergebieden en door een toenemende doelgerichtheid. De kleuters krijgen kansen om hun creativiteit en authenticiteit tot uiting te brengen. Het muzisch proces krijgt hierbij de nodige aandacht. Zowel binnen de klas als klasdoorbrekend en op schoolniveau groeit de muzische uitstraling van de kleuterafdeling. Heel wat goed gekozen muzische initiatieven illustreren dit.

##### 3.1.1.3 Kleuteronderwijs: muzische vorming en Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie

**Curriculum**  
**Onderwijsaanbod**  
*Referentiekader*  
*Planning*  
*Evenwichtig en volledig*  
*Samenhang*  
*Brede harmonische vorming*  
*Actief leren*

De kleuteronderwijzers baseren hun onderwijsaanbod voor wiskundige initiatie en muzische vorming op een koepeligen referentiekader dat ze grondig implementeerden. Het thema-aanbod is doelgericht uitgewerkt, waarbij de domeinen van wiskundige initiatie en muzische vorming in natuurlijke samenhang met de andere leergebieden aan bod komen. Een eigentijdse visie op kleuteronderwijs is gehoord en er zijn afspraken gemaakt om die visie te concretiseren. De kleuterafdeling wordt hierbij ondersteund door vorming en overleg op het niveau van de scholengemeenschap, waarbij ook de pedagogische begeleiding is betrokken.

De kleuteronderwijzers bekwamen zich onder meer met nascholing in het 'doelgericht werken'. Zij gaven de aanzet om het onderwijsaanbod – in eerste instantie voor het leerplan wereldoriëntatie - stapsgewijs te koppelen aan de leerplannen. Hiertoe gebruiken zij een koepelgebonden elektronisch instrument. Deze testcase is de basis voor de verdere leerplanimplementatie. Ze kadert in een visie op lange termijn. De school motiveert het relatief langzame verloop van het proces. Geleidelijk aan verschuift de klemtoon van het verantwoordings- naar het ontwikkelingsperspectief. De mate waarin de kleuteronderwijzers de leerplannen van wiskunde en muzische vorming gebruiken, is leerkrachtafhankelijk.

Het actuele onderwijsaanbod toont aan dat de kleuteronderwijzers de kerngedachten van de ontwikkelingsdoelen begrepen hebben en vertalen naar de klasvloer. Zij maken vakkundig gebruik van de dynamiek van de kleuters en bieden hen alle kansen om hun omgeving met al hun zintuigen te exploreren. De kleuters verwerven al spelend wiskundige inzichten en verruimen hun muzische wereld door te experimenteren met beeld, geluid, lichaam en taal. Het muzisch proces, zoals dit in de ontwikkelingsdoelen en leerplannen vooropstaat, komt in de dagelijkse praktijk tot uiting. De kleuterafdeling verschoof het accent van het product naar het proces, de creativiteit en de fantasie. Hierbij krijgen de kleuters kansen om te beschouwen en te creëren. De mate waarin de creativiteit in de klassen tot uiting kan komen, vertoont nog onderlinge verschillen. De school versterkt de muzische beleving met enkele goed gekozen culturele activiteiten.

De kleuteronderwijzers bewaken sinds vorig schooljaar de volledigheid van het onderwijsaanbod in relatie tot het koepelgebonden referentiekader. Dit initiatief was nog geen onderwerp van zelfevaluatie en zelfreflectie op schoolniveau. De domeinen voor wiskundige initiatie komen evenwichtig en geïntegreerd aan bod. Voor het leergebied muzische vorming is dit in toenemende mate het geval, al krijgt het domein media naar verhouding minder intentionele aandacht.

De kleuteronderwijzers reflecteren nog weinig op de diepgang waarmee de vooropgestelde doelen met de kleutergroep zijn bereikt. Op dit ogenblik waken zij veeleer intuïtief over het evenwicht tussen de domeinen voor wiskunde en voor muzische vorming. De kleuteronderwijzers maakten evenmin afspraken over de graduele opbouw van de wiskundige woordenschat.

De kleuteronderwijzers hebben bij hun planning respect voor de interesses van de kleuters. De jaarplanning bevat naast de kalendergebonden thema's heel wat periodes waarbij de kleuters zelf kunnen aangeven wat hen bezighoudt. Vanuit een gezamenlijke brainstorm hebben de kleuters een belangrijke inbreng in de invulling van de thema's. Dit draagt ertoe bij dat het onderwijsaanbod een hoge werkelijkheidswaarde heeft en aansluit bij de leefwereld van de kleuters. In de vestigingsplaats Millegem gebruiken de kleuteronderwijzers een zogenaamde 'sprokkelmand', waarin voorwerpen uit de interessewereld van de kleuters liggen die de themakeuze enigszins afbakenen.

Gelijkgerichte afspraken over kalenders en pictogrammen en graduele ontmoetingsfiches voor weerkerende activiteiten bevorderen de verticale samenhang. Een zorgleraar ontwikkelt materialenkoffers met groeilijnen. Ook aspecten van wiskunde en muzische vorming krijgen hierbij de nodige aandacht. De koffer rond wiskundige initiatie is een aanzet voor de opbouw van een leerlijn wiskundige initiatie. De kleuteronderwijzers beschikken over hoekenfiches die zij mee op het niveau van de scholengemeenschap doelgericht en gradueel uitwerkten. De vertaling ervan naar de schooleigen situatie is een schoolprioriteit.

Met enkele goed gekozen klasdoorbrekende initiatieven zoals de 'Miezemuzeweken' en de maandopeningen bevordert de school de muzische samenwerking tussen klassen en vestigingsplaatsen.

**Curriculum**  
**Onderwijsorganisatie**  
*Klasmanagement*

De kleuteronderwijzers stimuleren de zelfredzaamheid van de kleuters met gevarieerde werkvormen en materialen. Zo maken zij gebruik van open rekken, keuzeborden en stappenplannen in functie van zelfsturing en zorg. Zij brengen de kleuters planningsvaardigheden bij.

De vestigingsplaatsen leggen verschillende accenten voor wat de groepering van de kleuters betreft. Zo kiezen de kleuteronderwijzers van vestigingsplaats Ranscentrum voor groepen van eenzelfde leeftijd. De vestigingsplaats Millegem kiest voor leefgroepen, waarbij kleuters van verschillende leeftijden in één groep les krijgen. Hierbij krijgen de jongere kleuters belangrijke ontwikkelingsimpulsen van de oudere. De kleuteronderwijzers garanderen er een gedifferentieerd onderwijsaanbod, zodat alle leeftijden de nodige aandacht krijgen.

De klassen zijn overzichtelijk gestructureerd en aantrekkelijk aangekleed. Zij bieden een huiselijke sfeer. De behandelde thema's zijn duidelijk in het klasbeeld aanwezig. De kleuteronderwijzers verrijken het hoeken- en opdrachtenaanbod in functie van de behandelde thema's. Dit nodigt de kleuters uit om samen ontdekkend te leren en begeleid te experimenteren. In heel wat hoeken krijgen de kleuters impulsen om wiskundige inzichten en muzische ervaringen op te doen.

De kleuteronderwijzers bouwen een sterke interactie met de kleuters op. Zij stimuleren hen om al sprekend en denkend problemen te leren oplossen. Ter ondersteuning bieden zij een gelijkgerichte aanpakstrategie aan die de werkhouding positief beïnvloedt. De kleuteronderwijzers van de oudere kleuters maken gedoseerd en verstandig gebruik van functionele werkbladen.

De kleuteronderwijzers staan garant voor een positief en veilig klasklimaat. Dit zorgt voor een hoog welbevinden bij de kleuters.

Om de fantasie van de kleuters te prikkelen, maken de kleuteronderwijzers geregeld gebruik van klas- en handpoppen. Nadien kunnen de kleuters de opgedane impressies op hun beurt met poppen naspelen. Om de overgang naar een nieuwe activiteit te versoepelen, zingen de kleuteronderwijzers liederen. De 'schwung' waarmee deze door de kleuters worden meegezongen wijst erop dat de kleuters vaak zingen. De geëxposeerde kleuterwerkjes getuigen van creativiteit en authenticiteit. De kleuteronderwijzers schakelen ouders en grootouders actief in bij de uitwerking van muzische activiteiten en projecten. Deze samenwerking mondt vaak uit in toonmomenten en verhoogt de verbondenheid en de gezamenlijke doelgerichtheid.

Om de band met het thuismilieu te versterken, geven de kleuteronderwijzers didactische materialen mee naar huis. De enthousiaste reacties van de ouders en de kleuters bevestigen de meerwaarde ervan. Ook doen de kleuteronderwijzers geregeld een beroep op de ouders om de thema's te verrijken met materialen vanuit het thuismilieu.

**Materieel beheer**  
**Uitrusting**  
*Ontwikkelingsmaterialen*  
*Leermiddelen*

De kleuterafdeling beschikt over een uitgebreid materiaalenaanbod. Elke kleuteronderwijzer kan rekenen op een relatief groot jaarbudget om speelleermaterialen voor de klas aan te schaffen. Daarnaast spannen de kleuteronderwijzers zich in om zowel voor wiskundige initiatie als muzische vorming zelf aanvullende didactische materialen aan te maken. De kleuterafdeling stelde hoekenfiches op met daarin duidelijke afspraken over de materiële vereisten. Zij ontwikkelt momenteel een aantal koffers met remediërende materialen op maat van de kleuter.

De kleuterafdeling vergeleek het materiaalenaanbod nog niet met de materiële suggesties van de leerplannen. Het materiaalenaanbod voor enkele domeinen van wiskundige initiatie en muzische vorming vertoont enkele hiaten. Zo kan het materiaalenaanbod voor enkele aspecten van meten nog verder geoptimaliseerd worden. Illustratief is de behoefte aan speelleermaterialen in functie van wegen en tijdmeting. Cyclische voorstellingen van de tijd worden slechts sporadisch ingeschakeld. De kleuterafdeling beschikt over een relatief beperkt aantal media-apparaten. Deze apparatuur wordt vooral door de kleuteronderwijzer zelf gebruikt. Voor het domein muziek gebruiken de meeste kleuteronderwijzers vooral ritme-instrumenten en in mindere mate klankinstrumenten. Het valt op dat alle klassen verrijkt zijn met didactische materialen en speeltuigen die de fijne en grote motoriek stimuleren.

De kleuteronderwijzers schakelen computertoepassingen in bij het hoekenwerk. Hierbij krijgen zowel wiskundige initiatie als muzische vorming de nodige aandacht. Sommige kleuteronderwijzers gaven al een voorzichtige aanzet om met de computer kleuterkunst te laten creëren.

**Materieel beheer**  
**Infrastructuur**

De infrastructuur van de kleuterafdelingen in de beide vestigingsplaatsen biedt heel wat mogelijkheden. De grote polyvalente ruimtes en brede gangen zijn een natuurlijk verlengstuk van de klassen. De kleuteronderwijzers gebruiken ze voor muzisch-creatieve activiteiten, culturele voorstellingen en de expositie van creatief kleuterwerk.

**Evaluatie**  
**Evaluatiepraktijk**  
*Evenwichtig en representatief*  
*Kindvolgsysteem*  
*Leerlingvolgsysteem*  
*Gericht op bijsturing*

Bij de aanvang van het schooljaar last het team van de kleuterafdeling enkele themavrije observatieweken in. Zij dienen voor algemene observatie en kennismaking. Zo krijgen de kleuteronderwijzers zicht op de beginsituatie van de kleuters en leren zij hen kennen. Hierbij laten zij zich bewust niet beïnvloeden door de beschikbare voorinformatie. Zij hebben speciale aandacht voor de socio-emotionele ontwikkeling, het welbevinden en de groepsdynamiek.

Observatie- en evaluatiegegevens wijzen erop dat het team van de kleuterafdeling de ontwikkelingsdoelen voor wiskundige initiatie en muzische vorming in voldoende mate nastreeft. Om zicht te krijgen op de evolutie van hun ontwikkeling observeren de kleuteronderwijzers de kleuters op basis van de ontwikkelingsdomeinen en –aspecten uit het koepeligen referentiekader. Zij introduceerden recent een digitaal kindvolgsysteem dat hierop afgestemd is. Dit zorgt voor een sterke samenhang tussen de vooropgestelde doelen en de evaluatie. Jaarlijks organiseert de school twee screeningsperiodes in functie van de competentieontwikkeling van elke kleuter. Met een genormeerde toets onderzoekt de school selectief en vanuit een hernieuwde visie bij een aantal kleuters de ontwikkeling van leervoorwaarden voor wiskundige initiatie.

De evaluatie van muzische vorming berust vooralsnog op vrij vage criteria. De school plande de evaluatie van het kindvolgsysteem op korte termijn. De kleuterafdeling geeft aan dat zij de evaluatie van muzische vorming met ondersteuning van de bevriende kunstacademie zal bestuderen en implementeren.

De verkregen evaluatiegegevens worden vooral op het niveau van de groep en de individuele kleuter in functie van de leerbegeleiding gebruikt, en nog weinig op afdelingsniveau om er het onderwijsaanbod mee in vraag te stellen en waar nodig bij te sturen.

Kansen om met de kleuters op voorbijbelevingen terug te kijken en er met hen samen kritisch op te reflecteren, worden nog niet optimaal benut.

**Evaluatie**  
**Rapporteringspraktijk**  
*Evenwichtig en volledig*

De school stelt zich laagdrempelig naar de ouders op. De kleuteronderwijzers informeren hen via informele en formele mondelinge en schriftelijke kanalen over het onderwijsaanbod en de vorderingen van hun kleuters.

**Begeleiding**  
**Leerbegeleiding**  
*Beeldvorming*  
*Zorg*

De kleuteronderwijzers spannen zich in om het onderwijsaanbod af te stemmen op de belevingswereld en het ontwikkelingsniveau van de kleuters. Zij integreren vormen van spontane en intentionele differentiatie in hun didactisch handelen en variëren hierbij in de materialen, opdrachten en verwachtingen. Zo bieden zij de kleuters optimale kansen voor de ontwikkeling van zelfredzaamheid en zelfsturing. De kleuteronderwijzers schakelen keuzeborden in met het oog op een gericht aanbod van begeleide interventies. Zij bieden stappenplannen en opdrachtenkaarten gedifferentieerd aan. Groeikoffers richten zich op remediëring. In de vestigingsplaats Millegem krijgt de differentiatie een extra dimensie. De toegevoegde waarde van de leefschoon zit in de rijke interactie binnen de leeftijdsgemengde groepen. Hierdoor krijgt elke kleuter maximale ontplooiingskansen.

De additionele hulpverlening door de zorgleraar en de kinderverzorgster is doordacht georganiseerd. Deze ondersteuning verloopt vooral vraaggestuurd. De kleuteronderwijzers en zorgleraren vullen elkaar aan en werken geregeld roldoorbrekend. Voor de vier- en vijfjarige kleuters organiseert de kleuterafdeling gradueel opgebouwde preventieve oefeningen die de schrijfmotoriek stimuleren. Na verloop van tijd is dit gericht op een selectie van kleuters die die behoefte hebben aan extra zorg inzake de fijne motoriek.

De kleuteronderwijzers besteden veel aandacht aan de socio-emotionele ontwikkeling van de kleuters. Heldere klasafspraken, aangepaste klastaken en soepele routines structureren het groepsleven en zorgen voor een geordend verloop van de activiteiten. Door hun rustgevend optreden zorgen de kleuteronderwijzers voor een warme en veilige leeromgeving. Hierbinnen ontwikkelen de kleuters een hoog welbevinden. Dit is het fundament waarop zij spelenderwijs wiskundige en muzische vaardigheden en attitudes ontwikkelen. Een voorbeeld is de expressiedurf die de meeste kleuters tonen.

**Professionalisering**  
**Deskundigheidsbevordering**  
*Nascholingen*  
*Interne expertise*

De kleuteronderwijzers leggen een grote vernieuwings- en nascholingsbereidheid aan de dag. De kleuterafdeling van de vestigingsplaats Ranst-centrum werkt intensief samen met een bevriende kunstacademie. Dit zorgt voor een belangrijke verhoging van de expertise in functie van muzische vorming. De kleuteronderwijzers van de vestigingsplaats Millegem zijn hier vanwege andere nascholingsprioriteiten niet bij betrokken. Zij hebben hun expertise om op professionele wijze met leefgroepen om te gaan door nascholing verder op punt gesteld.

De kleuteronderwijzers van de beide vestigingsplaatsen volgden pedagogische studiedagen in functie van doelgericht werken, in eerste instantie voor wat het leerplan wereldoriëntatie betreft. Het leerplan wordt hierbij systematisch verkend en bestudeerd. Deze nascholing leidt in aanzet tot een meer doelbewuste en –gerichte aanpak. De implementatie van de andere leerplannen staat op de rol.

De scholengemeenschap biedt een belangrijk overlegplatform. Het overleg is alsnog in beperkte mate gericht op de leergebieden wiskundige initiatie en muzische vorming. Nog niet alle mogelijkheden voor expertise-uitwisseling over de schoolmuren heen zijn voor deze leergebieden benut.

De kleuteronderwijzers gaven de eerste aanzet om met en van elkaar te leren, vooralsnog losgekoppeld van de schoolprioriteiten. De school startte met hospiteerbeurten met de bedoeling om in eerste instantie te wennen aan deze vorm van collegiale visitatie. De kleuteronderwijzers krijgen gerichte kijkopdrachten. De hospiteerbeurten vinden niveau- en schooloverschrijdend plaats. De intern beschikbare expertise, bijvoorbeeld in functie van wiskundige initiatie en muzische vorming, wordt nog niet optimaal benut.

**Visieontwikkeling**

De scholengemeenschap en de school stimuleren het gebruik van de leerplannen beleidsmatig. De school reflecteert echter in beperkte mate op de kwaliteit van het actuele onderwijsaanbod op school- en afdelingsniveau. Op scholengemeenschaps- en schoolniveau wordt gaandeweg meer en sterker richting gegeven aan het schoolontwikkelingswerk, hierbij extern ondersteund door de pedagogische begeleidingsdienst. Het nascholingsbeleid is geënt op duidelijke schoolprioriteiten. Hierbij is ruimte voor experimenteren. De school neemt initiatieven om de kleuterteams van de beide vestigingsplaatsen intensiever te laten samenwerken. De opvolging, ondersteuning en koersbewaking van het beleid op klas- en schoolniveau hebben nog groeikansen.

### 3.1.1.4 Lager onderwijs: wiskunde

#### Voldoet

De onderwijzers van de lagere afdeling bereiken met hun leerlingen de eindtermen voor het leergebied wiskunde in voldoende mate. Vanuit een gradueel, samenhangend en evenwichtig aanbod, actieve werkvormen en een preventieve basiszorg worden de leerlingen ondersteund om de wiskundige basiscompetenties te verwerven. Evaluatiegegevens, resultaten van oud-leerlingen in het vervolgonderwijs en andere waarneembare onderwijsopbrengsten bieden bijkomende indicaties die erop wijzen dat de school voor alle domeinen van het leergebied aan haar resultaatsverplichting voldoet.

**Curriculum**  
**Onderwijsaanbod**  
*Referentiekader*  
*Planning*  
*Evenwichtig en volledig*  
*Samenhang*  
*Brede harmonische vorming*  
*Actief leren*

Voor de planning en invulling van het onderwijsaanbod voor wiskunde baseren de onderwijzers zich op eenzelfde onderwijsleerpakket. Ze vertrouwen erop dat het consequent gebruik ervan garanties biedt voor een volledig, gradueel en evenwichtig aanbod in relatie tot de leerplandoelen en de eindtermen. Het gebruik van het leerplan wordt beleidsmatig gestimuleerd en is vooralsnog leerkrachtafhankelijk.

Een visie op wiskundeonderwijs is herkenbaar aanwezig in de dagelijkse praktijk. In alle groepen getuigen de activiteiten van een doelgerichte aanpak en een hoog werkelijkheidsgehalte. De onderwijzers gebruiken actieve werkvormen. Ze knopen aan bij de leefwereld en de voorkennis van het kind. Systematische aandacht gaat uit naar hoofdrekenen en schatten. De onderwijzers voorzien voldoende herhalings- en inoefenkansen, onder meer door de inschakeling van extra materialen en ICT-toepassingen.

In het pedagogisch project onderstreept de school het belang van het probleemoplossend denken in concrete leersituaties. In de meeste groepen houdt het onderwijsaanbod kansen in voor de leerlingen om in interactie met elkaar op zoek te gaan naar oplossingen voor wiskundige problemen. Meerdere onderwijzers koppelen ook terug naar probleemsituaties of hypothesen die bij de aanvangsfase van activiteiten als uitgangspunt zijn genomen. Op die wijze bieden ze de leerlingen kansen om zelf tot inzicht te komen.

**Curriculum**  
**Onderwijsorganisatie**  
*Klasmanagement*

De meeste onderwijzers benutten de mogelijkheden van instructielessen om de leerlingen te activeren. Daarnaast stimuleren zij het actief, strategisch en sociaal leren door het inbouwen van rekenopdrachten binnen gevarieerde werk- en groeperingsvormen, zoals het zelfstandig werk. Ook meetstands vormen voorbeelden van hoe het metend rekenen actief en probleemgericht kan worden georiënteerd met een variatie van meetinstrumenten en materialen.

**Materieel beheer**  
**Uitrusting**  
*Ontwikkelingsmaterialen*  
*Leermiddelen*

Het team beschikt over moderne hulpmiddelen en een rijk materialenaanbod dat op schoolniveau is geïnventariseerd. De onderwijzers maken gepast gebruik van digitale borden om het onderwijsleerproces te ondersteunen. Transfergerichte leermiddelen, zoals zakrekenmachines, zijn individueel voorhanden en worden door de leerlingen functioneel gebruikt. De klassen zijn ordelijk en fris en bieden structuur voor leerlingen die er behoefte aan hebben. De leerlingen vinden ondersteuning in een aantal referentiekaders die over de hele lijn in het klasbeeld aanwezig zijn en op elkaar afgestemd, zoals algoritmen, heuristieken en een aantal tijds-kaders. De school maakt graduele afspraken over referentiematen. Toch is het materialenaanbod nog niet geheel conform de materiële vereisten van het leerplan. Er zijn bijvoorbeeld hiaten in de continuïteit en opbouw van getallenassen.

**Evaluatie**  
**Evaluatiepraktijk**  
*Evenwichtig en representatief*  
*Kindvolgsysteem*  
*Leerlingvolgsysteem*  
*Gericht op bijsturing*

Voor hun evaluatiepraktijk baseren de onderwijzers zich in hoofdzaak op methodegebonden toetsen om de vorderingen voor wiskunde op een doelgerichte en evenwichtige wijze na te gaan. Met het oog op de signalering van wiskundeproblemen maakt de school gebruik van de genormeerde toetsen van het leerlingvolgsysteem. Ook door met het zesde leerjaar deel te nemen aan genormeerde koepelgebonden toetsen toont de school haar aandacht voor het verzamelen van objectieve gegevens over de leerprestaties voor wiskunde. Samen met rapportcijfers en globale resultaten van oud-leerlingen in het vervolgonderwijs wijzen deze leerprestaties erop dat de leerlingen met voldoende wiskundige bagage kunnen starten in het secundair onderwijs. Ze vormen belangrijke indicaties dat de school aan haar resultaatsverplichting voor wiskunde voldoet.

Sinds enkele jaren worden leerlingenresultaten op schoolniveau zorgvuldig geregistreerd en vrij diepgaand geanalyseerd. Vooralsnog leiden ze in beperkte mate tot gezamenlijke bezinning met het team om het eigen aanbod in vraag te stellen en waar nodig te verbeteren. Ze worden vooral gebruikt op groeps- en op kindniveau om de leerbegeleiding te organiseren. Occasioneel kijkt de school wel al kritisch naar leerlingenresultaten, wat blijkt uit bijsturingen van het aanbod voor hoofdrekenen.

In meerdere groepen getuigt het onderwijs van een probleemgerichte aanpak. De kwaliteit van feedbackgesprekken varieert naargelang de groep. Enkele onderwijzers reflecteren met de leerlingen diepgaand op gevonden oplossingen en processen, waardoor de leerlingen een rijke terugkoppeling krijgen over hun aanpak. Enkele onderwijzers gaan door hun sturing nog voorbij aan de waarde van reflectiegesprekken, waardoor ze kansen missen voor het bijbrengen van probleemoplossende vaardigheden en attitudes.

De harmonie van het aanbod en de evaluatiepraktijk weerspiegelt zich in de rapportering, waarin de leerprestaties voor alle domeinen worden beoordeeld met een puntenquotering. De rapportering verloopt echter weinig doelgericht, wat de feedbackwaarde ervan in het gedrang brengt.

**Begeleiding**  
**Leerbegeleiding**  
*Beeldvorming*  
*Zorg*

Dagelijkse observaties en evaluatiegegevens zijn functioneel voor de leerbegeleiding. De onderwijzers benutten de mogelijkheden die instructielessen inhouden om de leerlingen te activeren én om te differentiëren. Zo maken ze passend gebruik van de differentiatiemogelijkheden die in het onderwijsleerpakket zijn ingebouwd. Daarnaast zorgen ze zelf voor extra materialen die tempo- en/of niveaudifferentiatie beogen. Leerlingen die er behoefte aan hebben, krijgen meer individuele hulp en worden zo lang als nodig ondersteund door concrete materialen of schema's. Ook sterke en meerbegaafde rekenaars worden met uitdagende materialen opgevangen binnen de eigen groep. De onderwijzers maken daarnaast gebruik van differentiatiemogelijkheden die werkvormen bieden. Het zelfstandig werk wordt over de hele lijn gebruikt in het kader van de zelfstandigheid, de zelfsturing, de differentiatie en de remediëring. De onderwijzers organiseren ook specifieke remediërings-, uitbreidings- en verdiepingsactiviteiten. Op schoolniveau ontbreken duidelijke afspraken over foutenanalyse, wat vragen oproept over de kwaliteit van de remediëring.

De preventie en remediëring worden systematisch ondersteund door in hoofdzaak vraaggestuurde, klasinterne en zo nodig klasexterne additionele assistentie. Sommige zorgleraren brengen hierbij het hulpverleningsproces en het effect ervan overzichtelijk in kaart.

Verscheidene vormen van zorgoverleg dragen bij tot de opvolging en begeleiding van elke leerling. Leerlingen voor wie de ontwikkeling van wiskundige vaardigheden zorgen baart, komen in aanmerking voor bespreking op het maandelijkse zorgoverleg tussen de zorgcoördinator en de onderwijzer. Zo nodig worden deze leerlingen verder besproken op het multidisciplinair overleg met het CLB (Centrum voor Leerlingenbegeleiding). Het zorgoverleg wordt zorgvuldig voorbereid met een omschrijving van de beginsituatie en gaandeweg meer en meer de zorgvraag van het kind. De besluitvorming resulteert in een gecoördineerde en doordachte hulpverlening in het kader van de geïntegreerde zorg. Leerlingen met grote leerachterstanden voor wiskunde kunnen rekenen op een aangepast leertraject. Voor een planmatige aanpak van leerlingen met specifieke wiskundenoden op basis van concreet geformuleerde doelen heeft de school echter nog groeikansen.

De teamleden stellen het welbevinden en de betrokkenheid van de leerlingen als belangrijke voorwaarden tot leren centraal. Hun activerende aanpak en bemoedigend en bevestigend optreden beogen ze een veilig en stimulerend klasklimaat. In bevragingen die zowel in de onderbouw als de bovenbouw zijn afgenomen, treedt de grote meerderheid van de leerlingen dit bij.

### 3.1.1.5 Lager onderwijs: muzische vorming

#### **Voldoet**

De onderwijzers van de lagere afdeling bereiken met hun leerlingen de eindtermen voor het leergebied muzische vorming in voldoende mate. De huidige implementatie van het leerplan, waarbij het team groeit in een doelgericht, evenwichtig en veelzijdig aanbod en een muzisch verantwoorde onderwijsaanpak, biedt hiertoe de nodige garanties.

**Curriculum**  
**Onderwijsaanbod**  
*Referentiekader*  
*Planning*  
*Evenwichtig en volledig*  
*Samenhang*  
*Brede harmonische vorming*  
*Actief leren*

De implementatie van het leerplan voor muzische vorming verloopt volgens een meerjarenplan. Studiedagen die in samenwerking met de pedagogische begeleiding werden georganiseerd, hebben hiervoor waardevolle aanzetten gegeven. De pedagogische begeleiding bracht de verschillende deelleerplannen onder de aandacht, waarbij een visie op muzische vorming werd geduid en een van het leerplan afgeleide doelenlijst werd aangereikt. De componenten beschouwen en creëren kwamen hierbij op het voorplan.

Het team werkte de doelenlijst van de koepel op basis van het leerplan verder uit tot een schooleigen instrument. De onderwijzers gebruiken het om hun werkelijke aanbod te inventariseren in relatie tot de leerplandoelen. Op die wijze groeit een doelgerichte en doelbewuste onderwijsaanpak die meer garanties biedt op een geïntegreerd en evenwichtig onderwijsaanbod. Vooralsnog wordt het aanbod vooral per leerjaar bepaald. De onderwijzers inspireren zich op diverse bronnen, eigen ervaring, opleiding en nascholing. De uitvoering in de dagelijkse praktijk illustreert hoe de verschillende domeinen via verscheidene expressievormen een gevarieerde, veelzijdige en samenhangende invulling krijgen. Het domein media is in het aanbod verweven, al verloopt dit nog weinig intentioneel.

De school is zich bewust van de verdere uitdagingen. Ze vraagt zich af of het huidige aanbod voldoende garanties biedt op de realisatie van de leerplandoelen. Er is nog werk om de volledigheid van het aanbod te bewaken en de inhoudelijke continuïteit te optimaliseren. In een volgende fase wil de school daarom de geïnventariseerde doelen en inhouden synthetiseren, evalueren en verder afstemmen tot vloeiend doorgaande lijnen.

In het schooleigen opvoedingsproject ziet de school de uitbouw van haar muzisch karakter als een pijler om de totale persoonsontwikkeling van elk kind na te streven. Het team evolueert in een muzisch verantwoorde onderwijsaanpak. Het muzisch proces, waarbij het waarnemen, exploreren, experimenteren en vormgeven met beeld, geluid, lichaam en taal vooropstaan, krijgt gestalte in de dagelijkse praktijk. De onderwijzers gebruiken gevarieerde instructie- en werkvormen, technieken en materialen om de creatieve beleving aan te wakkeren. Toch zijn er nog sporen van leerlingenwerkjes naar model. De component beschouwen krijgt – in de ene groep al meer dan in de andere – een ruime invulling, waarbij de leerlingen gericht leren kijken naar kunst. De onderwijzers leggen bewust de link naar de belevings-, gevoels- en fantasiewereld van de leerlingen.

Waardevolle initiatieven op schoolniveau verruimen het aanbod, bevorderen de leerplanimplementatie en wakkeren de samenhang aan. Maandopeners stralen mee het muzisch karakter van de school uit, onder meer via de verslagen en foto's op de schoolwebsite. Beschouwen en creëren krijgen systematische aandacht tijdens het 'Miezemuzeproject'. Ook structureel ingebouwde creamomenten, de musical en andere projecten vormen mooie voorbeelden van hoe het muzisch aanbod een gevarieerde en samenhangende invulling kan krijgen. De leerlingen krijgen dan alle kansen om muzische aspecten te beleven en ervan te genieten. Om de leerlingen in contact te brengen met cultuur maakt de school gebruik van extramurale mogelijkheden of nodigt ze kunstenaars, toneelgezelschappen of andere externe experts uit.

**Materieel beheer**  
**Uitrusting**  
*Ontwikkelingsmaterialen*  
*Leermiddelen*

Audiovisuele middelen, ICT-mogelijkheden en muziekkoffers met klank- en slaginstrumenten worden benut voor beschouwen en creëren, zoals bijvoorbeeld tekenprogramma's, muziekfragmenten en filmvoorstellingen. Toch vormt het nog een opdracht voor het team om het materialenaanbod en de media-apparatuur te optimaliseren in relatie tot het leerplan. Zo zijn fotocamera's en klankopnametoestellen beperkt voorhanden en zijn er weinig kansen voor de leerlingen om deze apparatuur te gebruiken.

Het etaleren van creatieve leerlingenwerken toont de aandacht van het team voor het domein beeld in al zijn aspecten, waarbij gevarieerde materialen en technieken worden gebruikt.

**Evaluatie**  
**Evaluatiepraktijk**  
*Evenwichtig en representatief*  
*Kindvolgsysteem*  
*Leerlingvolgsysteem*  
*Gericht op bijsturing*

De evaluatiepraktijk staat voor dit leergebied nog in de kinderschoenen. Ze wordt deels aangestuurd vanuit de rapportering. De school zoekt naar een manier om muzische vaardigheden en attitudes op een aangepaste en aan doelen gerelateerde wijze te evalueren, zoals binnen actuele opvattingen over breed evalueren wordt vooropgesteld. De beoordelingscriteria zijn op dit ogenblik meer gebaseerd op wat de onderwijzers belangrijk vinden dan op wat concreet in het leerplan wordt verwacht.

De leerlingen krijgen volop kansen om hun muzische resultaten te tonen. Waardevolle particuliere initiatieven om samen met de leerlingen vertrekkend van vooropgestelde criteria diepgaand te reflecteren op muzische uitingen en processen zijn nog niet veralgemeend. In de meeste groepen is de reflectie weinig procesgericht en blijft ze steken in globale impressies over werkhouding en gevoel. De feedback naar de leerlingen is wel sterk wanneer zij binnen een project samenwerken met kunstenaars of als zij toonmomenten naar ouders inbouwen.

Het rapport weerspiegelt de harmonie en pluriformiteit van het muzisch aanbod. De school informeert de ouders hierbij veeleer over activiteiten die in de voorbije periode aan bod kwamen dan over de mate waarin de leerling muzische vaardigheden en attitudes heeft verworven. Ondanks de ruimte die er is voor commentaar van de onderwijzer en zelfreflectie door de leerling, liggen er nog kansen om de feedbackwaarde van de rapportering te verhogen.

**Begeleiding**  
**Leerbegeleiding**  
*Beeldvorming*  
*Zorg*

De leerlingen krijgen voldoende vrijheid om creatief bezig te zijn. Ze krijgen in toenemende mate kansen om verschillende expressievormen te verkennen. Er zijn ook al kansen om te kiezen voor expressievormen of technieken en materialen die aansluiten bij hun persoonlijke voorkeur en mogelijkheden. Tijdens de 'Miezemuzeweken' kiezen de leerlingen uit een uitnodigend aanbod van workshops. Maandopeners, waarbij kinderen in de schijnwerpers worden geplaatst, tonen de aandacht van het team voor diversiteit in – vaak ook muzische – talenten.

Dit alles draagt bij tot een muzisch aanbod waarvan de leerlingen meer en meer genieten binnen een ordelijk, veilig en fijn verloop van de activiteiten.

Muzische belevingen komen weliswaar op de website van de school maar worden nog weinig gebruikt om er nadien samen met de leerlingen op terug te kijken. Uitzondering hierop vormt het domein beeld, waarbij twee- en driedimensionale leerlingenwerkjes en groepswerken worden geëtaleerd in klassen en gangen.

**Professionalisering**  
**Deskundigheidsbevordering**  
*Nascholingen*  
*Interne expertise*

De school voorziet verscheidene vormen van deskundigheidsbevordering om de implementatie van het leerplan muzische vorming te ondersteunen. Ze maakt hierbij vooral gebruik van externe expertise. Zo doet ze een beroep op de pedagogische begeleiding om het leerplan te verkennen en te bestuderen en om tussentijds het traject mee op te volgen. Met de opgestarte samenwerking met een bevriende kunstacademie en het betrekken van externe experts bij projecten creëert ze bijkomende mogelijkheden tot modelleren en coaching om meer voeling te krijgen met een muzische onderwijsaanpak.

Door de verankering van hospiteren creëert de school aanzetten tot leren van elkaars praktijk. De school wil 'deuren open gooien' om interne expertise sterker te benutten voor de schoolontwikkeling. Binnen een nochtans open schoolcultuur laat ze nog kansen liggen om goede praktijk in eigen huis bespreekbaar te stellen en om individugerichte nascholing te multipliceren.

**Kwaliteitszorg**

De implementatie van het leerplan muzische vorming getuigt van een planmatige aanpak. Recent wordt zij mee procesmatig aangestuurd door een werkgroep. De school ondersteunt het traject met externe vorming, begeleiding, coaching en intern formeel overleg. Het team waardeert het vernieuwingsproces, waarbij nieuwe inzichten groeien die de praktijk en de teamdynamiek in gunstige zin beïnvloeden.

### **3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?**

De school gaat op systematische wijze de situatie op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne na. Dat blijkt uit de regelmaat waarmee ze controles uitvoert. Daardoor kent ze de tekorten en is ze waakzaam voor ongunstige veranderingen in de omgeving waarin wordt onderwezen en men leerlingen begeleidt. Uit haar werkwijze blijkt dat ze gebruikmaakt van de analyses van deskundigen en rekening houdt met de opmerkingen van alle betrokkenen. Toch heeft de school nog enkele groeikansen. Zo werd de betrokkenheid van de preventieadviseur bij het aankoop- en indienststellingsbeleid nog niet uitgeschreven in een procedure, en ondertekent de preventieadviseur de bestelformulieren niet. De school beschikt niet over indienststellingsverslagen voor de toestellen.

Opgemerkte tekorten vinden we terug in de plannen die de beheersing ervan regelen. Sommige tekorten zijn op het ogenblik van de doorlichting al weggewerkt, de oplossing van andere tekorten is gepland. De uitwerking van het plan is concreet en realistisch waardoor we kunnen aannemen dat de uitvoering zal volgen. Uit de planning blijkt dat er aandacht is voor maatregelen die in afwachting van een oplossing ten gronde de situatie minimaal verbeteren en aantonen dat men proactief handelt. Dat leidt tot een cultuur waarbinnen elkeen zich aangesproken voelt om op zijn niveau bij te dragen aan de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne op de verschillende locaties waarvan de school gebruikmaakt. Zo startte de school een Agion-dossier op om de gymzaal te renoveren. Ramen, vloeren en verduisteringsmaterialen worden hierbij vervangen.

Alle lesplaatsen werden tijdens de doorlichting bezocht. De vaststellingen in documenten van deskundigen stemmen overeen met wat de onderwijsinspectie tijdens de doorlichting opmerkte. Tijdens het bezoek ter plaatse is opgemerkt dat niet alle locaties even comfortabel zijn voor de organisatie van onderwijs en begeleiding. Hier en daar zijn lampen defect. De school plande de herstelling ervan. Beide vestigingsplaatsen beschikken over grote zandbakken op de speelplaats, die niet afgedekt kunnen worden. De school krijgt een gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Omwille van de systematiek waarmee de school tekorten opspoort en wegwerkt, de realisatie van tussentijdse oplossingen en de aandacht voor proactieve acties, vertrouwt de onderwijsinspectie op het beleidsvoerend vermogen van de school om de resterende tekorten weg te werken.

### **3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?**

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

| <b>Onderzochte erkenningsvoorwaarde</b>                                                                                                                                 |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)                                                                      | ja |
| Neemt de school de reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)        | ja |
| Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°) | ja |

### 3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

| Onderzochte regelgeving                                                                                                                                                                                                                                                         |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| <b>Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)</b>                                                                                                                                                                | ja   |
| • geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhangen                                                                                                                                          | ja   |
| • de bijdrageregeling                                                                                                                                                                                                                                                           | ja   |
| • de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal                 | ja   |
| • het recht op inzage door de ouders en hun recht op toelichting bij de gegevens die op de leerling betrekking hebben, waaronder de evaluatiegegevens die worden verzameld door de school                                                                                       | ja   |
| • informatie over extra-murosactiviteiten                                                                                                                                                                                                                                       | ja   |
| • de afspraken in verband met het rookverbod                                                                                                                                                                                                                                    | ja   |
| • het reglement inzake tucht en schending van de leefregels van de leerlingen, met inbegrip van een preventieve schorsing, een tijdelijke uitsluiting of een definitieve uitsluiting en inzake de beroepsprocedure, inbegrepen het hanteren van redelijke en haalbare termijnen | ja   |
| • de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend, met inbegrip van de beroepsprocedure                                                                                                                                                                            | ja   |
| • bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis                                                                                                                                                                                                                     | ja   |
| • de afspraken in verband met onderwijs aan huis                                                                                                                                                                                                                                | ja   |
| • richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen                                                                                                                                                                                                                              | ja   |
| • afspraken in verband met huiswerk, agenda's, leerlingenevaluatie en rapporten                                                                                                                                                                                                 | ja   |
| • de wijze waarop de leerlingenraad, de schoolraad en de ouderraad in voorkomend geval wordt samengesteld                                                                                                                                                                       | ja   |
| <b>Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)</b>                                                                                                                                                                                           | ja   |
| <b>Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)</b>                                                                                                                                                                 | ja   |
| • de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt                                                                                                                                   | ja   |
| • de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen                                                                                                                                                                                                 | ja   |
| • de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert                                                                                                                                                                                 | ja   |
| • de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs                                                                                              | ja   |
| • de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen                                                                                                                           | ja   |
| <b>Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)</b>                                                                                                                                                     | ja   |
| <b>Voert de school een zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid met het oog op de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle leerlingen? (decreet bao - art. 153 septies)</b>                                                                                                 | ja   |
| <b>Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)</b>                                                                                                                    | ja   |
| <b>Bewaart de school de bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)</b>                                                                                                                        | neen |
| <b>Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van attesten aan leerlingen die geen getuigschriften krijgen? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)</b>                                                                             | ja   |
| <b>Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 48)</b>                                                                                                                                                                                        | ja   |

## 4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

### 4.1 Leerbegeleiding

- Doelgerichtheid** De school is sinds de vorige schooldoorlichting geëvolueerd in haar zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid en investeerde sterk in visieontwikkeling. De schooleigen visie op leerbegeleiding is naar het team geduid en krijgt steun van alle teamleden. Hierin opteert de school voor 'een brede basiszorg om alle kleuters en leerlingen maximale ontplooiingskansen te bieden'. Een open en transparante interne en externe communicatie ziet ze als een sleutel om de eerstelijnszorg uit te bouwen met de groepsleerkracht als spilfiguur.
- De zorgprioriteiten, waaronder de aandacht voor het handelingsgericht werken, sporen met de behoeften van het team. De school verantwoordt haar visie op leerbegeleiding en haar prioritaire acties tegenover ouders en andere externe partners. Ze concretiseert haar visie in een zorgplan en -continuüm. In het zorg- en schoolwerkplan beschrijft ze de wijze waarop zij met haar zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle kleuters en leerlingen. Hieruit zijn een aantal algemene doelen af te leiden. De school laat zich niet inspireren door de kwaliteitszorg van de voorbije GOK-cycli (gelijke onderwijskansen) om het huidige zorg- en GOK-beleid planmatig uit te werken vanuit operationele doelen op school-, leraren- en kindniveau.
- Ondersteuning** De school reikt structuren aan om de leerbegeleiding op school- en klasniveau te ondersteunen. Zo heeft ze een aantal verwachtingen en afspraken vastgelegd over procedures en instrumenten om noden op te sporen. Informatie, kindgegevens, afspraken en instrumenten zitten verspreid over verscheidene documenten, wat de helderheid en het vlotte gebruik ervan belemmert. Een digitaal zorgsysteem is in opstart om alle informatie te centraliseren en de toegankelijkheid ervan te verhogen.
- De school neemt structurele maatregelen om de zorgwerking te ondersteunen. Ze haalt hiervoor een aantal lestijden uit het reguliere pakket. Mensen en middelen worden over de hele lijn systematisch en doordacht ingezet om de groepsleraar in zijn/haar centrale rol te ondersteunen, rekening houdend met de noden en zorgvragen. Op die wijze is de additionele assistentie door de zorgleraren en de kinderverzorgster flexibel en vraaggestuurd in de groepswerking geïntegreerd. Problemen die aan de oppervlakte liggen, worden snel aangepakt en kort opgevolgd om grote problemen te voorkomen, zowel bij kinderen die moeilijkheden ondervinden als bij hen die meer uitdaging nodig hebben. De zorgcoördinator werkt in hoofdzaak op school- en leerkrachtniveau en ze bewaakt hierbij de continuïteit, maar ook haar interventies op kindniveau getuigen van functionaliteit en relevantie.

Observaties en evaluaties, periodieke screenings, selectieve tests, overgangsoverleg en structureel zorgoverleg dragen bij tot systematiek in de opvolging van de kleuters en leerlingen. De kleuterafdeling schakelt bij de aanvang van het schooljaar themavrije observatieweken in om mee te spelen met de kleuters en een scherper zicht te krijgen op hun beginsituatie. De toenemende betrokkenheid van ouders en externe hulpverleners bij het zorgoverleg draagt bij tot een genuanceerde beeldvorming, waarbij schoolloopbanen in kaart worden gebracht in de zorgdossiers.

Observatie- en evaluatiegegevens zijn in beide onderwijsniveaus functioneel voor de leerbegeleiding. De kleuteronderwijzers zorgen voor spontane en intentionele differentiatie die in de gemengde leeftijdsgroepen van Millegem een extra dimensie krijgen. Naast de begeleiding van wiskunde- en taalproblemen gaat in de kleuterafdeling veel aandacht uit naar de fijne motoriek, de zindelijkheid en de socio-emotionele ontwikkeling. Goede praktijk zit in de systematische ontwikkeling van een gradueel materialenaanbod in zorgkoffers om de groeps- en zorgleraren in hun remediërend handelen te ondersteunen.

In de lagere afdeling zijn vormen van niveau- en tempodifferentiatie voor in hoofdzaak wiskunde en Nederlands door middel van verscheidene werk- en organisatievormen in het didactisch handelen geïntegreerd. Zo wordt het zorgverbredende principe van het keuzebord bij de kleuters naar de lagere afdeling doorgetrokken in de vorm van zelfstandig werk. Foutenanalyse is niet overal even sterk ingeburgerd, wat de kwaliteit van de remediëring in het gedrag kan brengen.

Ondersteund door nascholing en overleg rond een handelingsgerichte aanpak groeit de school in een systematische en gezamenlijke zorgaanpak. Ze wordt hierin ondersteund door zorgoverleg op het niveau van de school en de scholengemeenschap. Systematisch zorgoverleg tussen de zorgcoördinator en de groepsleerkracht vormt een filter voor het multidisciplinair overleg met het CLB. Kleuters en leerlingen van wie de ontwikkeling en het leertraject zorgen baren, komen hiervoor in aanmerking. Het overleg wordt grondig voorbereid door middel van een probleemomschrijving en een zorgvraag, waarbij de input van ouders en andere betrokkenen én van langsom meer ook de talenten van het kind in rekening worden gebracht. De besluitvorming draagt bij tot de coördinatie van de hulpverlening om de groepsleerkracht in zijn/haar centrale rol te ondersteunen.

Zorgoverleg en hulpverlening getuigen van een sterke communicatie en samenwerking tussen alle betrokken partners in het kader van de geïntegreerde zorg. Zo is de gon-begeleiding (geïntegreerd onderwijs) goed in de klaswerking geïntegreerd. Het proces en resultaat van hulpverlening zijn voortdurend onderwerp van evaluatie. De opeenvolgende interventies en de effecten ervan worden zorgvuldig bijgehouden in een zorgfiche die mee de basis vormt voor verder in- en extern zorgoverleg. Voor een (handelings)planmatige aanpak van specifieke leernoden vanuit concrete doelen op korte en lange termijn heeft de school echter nog een duidelijke groeimarge.

De zorggevoeligheid van het team komt eveneens tot uiting in de inspanningen die het levert om alle kinderen te helpen de eindtermen te bereiken of kinderen met een ontwikkelingsachterstand zo lang mogelijk op school te begeleiden. Vormen van curriculumdifferentiatie en zorgvuldig uitgeselecteerde stimulerende, compenserende, remediërende of dispenserende maatregelen zijn hierbij onderwerp van in- en extern overleg. De leerkrachten van beide onderwijsniveaus leveren waardevolle inspanningen om kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong met aangepaste materialen en opdrachten klasintern op te vangen. De school staat ook open voor begeleid werken van volwassenen met een beperking.

**Doeltreffendheid** De groei van het team in een handelingsgerichte aanpak resulteert in waarneembare effecten op school-, leraren- en kindniveau. De zorggevoeligheid van het team, de verankering van zorgoverleg, de groei in een gezamenlijke zorg, de verruimde beeldvorming, het geloof in de mogelijkheden van elk kind en het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen zijn er voorbeelden van. Het kind staat daadwerkelijk centraal en de groepsleraar neemt zijn/haar eerstelijnszorg nauwgezet op.

De (zorg)leerkrachten maken gebruik van het zorgoverleg om te reflecteren op effecten van hulpverleningsprocessen op kindniveau. Prioritaire acties worden af en toe ter sprake gebracht en geëvalueerd op schoolniveau. Toch vormt het nog een uitdaging voor het team om het rendement van de leerbegeleiding meer systematisch na te gaan en er het eigen zorg- en GOK-beleid doelgericht mee te evalueren en te optimaliseren.

**Ontwikkeling** Het team denkt toekomstgericht na over de ontwikkeling van de leerbegeleiding. Ze onderhoudt proactief het contact met een nabijgelegen asielcentrum. De school is zich bewust van haar uitdagingen. Zo neemt ze zich voor om in de kleuterafdeling het observatiesysteem verder op punt te stellen en in de lagere afdeling de remediëring meer gelijkgericht en overal even kwaliteitsvol te laten verlopen. Op schoolniveau plant ze de verdere digitalisering van het zorgsysteem en de uitwerking van een meer gestructureerd zorgbeleid. Het is duidelijk dat de school van de leerbegeleiding een dynamisch proces wil maken dat zij voortdurend optimaliseert.

## 4.2 Evaluatiepraktijk

**Doelgerichtheid** De evaluatiepraktijk is nog volop in ontwikkeling. De school heeft nog geen concrete doelen of beoogde effecten vooropgesteld om hier een beleid rond te voeren. Een visie op evaluatie zoals die in de leerplannen vooropstaat, is met het team niet ten volle uitgeklaard. Ze heeft alsnog een beperkte impact op de praktijk. De leerkrachten gaan er met betrekking tot een aantal aspecten verschillend mee om. Vooral met de evaluatie van praktische vaardigheden en attitudes heeft het team het moeilijk. Het leergebied lichamelijke opvoeding vormt hierop een krachtige uitzondering.

In de infobrochure met schoolreglement en in het rapport informeert de school de ouders over haar evaluatie- en rapporteringspraktijk. Net zoals in de kleuterafdeling komen in de lagere afdeling alle leergebieden en domeinen in aanmerking voor evaluatie. Deze harmonie weerspiegelt zich ook in de rapportering. Alleen voor wereldoriëntatie ontbreekt een gedifferentieerde rapportering voor de verschillende domeinen. Hoewel nuances mogelijk zijn via eventuele verbale toelichting, is het gevaar reëel dat bijvoorbeeld over technische vaardigheden minder wordt gerapporteerd.

**Ondersteuning** De school beschikt in beide onderwijsniveaus over instrumenten om het team te ondersteunen bij zijn evaluatiepraktijk. Het schoolwerkplan geeft duidelijkheid over de frequentie van de evaluaties en over bijbehorende procedures.

Met methodegebonden praktijkmaterialen, zo nodig aangevuld met eigen toetsen, gaat het team van de lagere afdeling op een vrij valide wijze na in hoeverre de vooropgestelde doelen voor de domeinen van de leergebieden wiskunde, Nederlands, wereldoriëntatie en Frans zijn bereikt. Uitzondering hierop vormen de mondelinge taalvaardigheden. Het team heeft nood aan vorming en begeleiding om vernieuwingsprocessen inzake breed evalueren op gang te brengen en aangepaste evaluatievormen en –middelen te implementeren. De school inspireert zich hiervoor nog weinig op waardevolle modellen die intern voor het grijpen liggen, zoals de evaluatiepraktijk voor lichamelijke opvoeding. Over de leergebiedoverschrijdende eindtermen verzamelt en registreert de school nog weinig evaluatiegegevens, terwijl ze er wel over rapporteert.

De kleuterafdeling voert een digitaal observatiesysteem in waarmee de kleuteronderwijzers de vorderingen van de kleuters voor alle leergebieden nagaan en voor tal van aspecten van de persoonsontwikkeling registreren. De observatiecriteria voor muzische opvoeding komen in aanmerking voor verfijning. De kleuteronderwijzers brengen de ontwikkelingsevolutie van elke kleuter in kaart op basis van graduele criteria die op de vooropgestelde doelen zijn afgestemd. Ze verwerven op die wijze een ruim beeld van het functioneren van de kleuters en hun ondersteuningsnoden.

De leerkrachten evalueren de kleuters en leerlingen doorgaans in zinvolle en werkelijkheidsnabije contexten. Voor het leergebied Frans verloopt dit gedifferentieerd. De leerkrachten geven in de loop van de activiteiten terugkoppeling naar de leerlingen vanuit een positieve grondhouding. Ze sturen zo nodig in de loop van de les het didactisch handelen bij. Sommige onderwijzers gebruiken de feedbackfase van de les om terug te koppelen naar probleemformuleringen, hypothesen of verwachtingen die ze bij de lesaanvang kenbaar maakten. Daarnaast zijn er positieve aanzetten om met de leerlingen te reflecteren op resultaten, oplossingen en (groeps)processen, waardoor de evaluatie meer en meer in het onderwijsleerproces geïntegreerd raakt. Leerkrachten benutten hierdoor kansen om bij de leerlingen een kritische ingesteldheid aan te wakkeren tegenover de eigen aanpak en die van anderen. De diepgang waarmee dit alles gebeurt is echter divers en leerkrachtafhankelijk.

**Doeltreffendheid** De evaluatiepraktijk resulteert in een aantal waarneembare effecten op school-, leerkrachten- en kindniveau. In beide onderwijsniveaus draagt ze voor meerdere leergebieden bij tot de vorming van een concreet beeld van wat de leerlingen hebben verworven in relatie tot de leerplannen en de eindtermen.

Zo goed als alle leerlingen behalen het getuigschrift basisonderwijs. Voor de toekenning ervan baseert de klassenraad zich in hoofdzaak op dagelijks werk, formatieve en summatieve toetsen en centrale toetsen om in te schatten of de doelen uit het leerplan in voldoende mate zijn verworven. Om te beslissen weegt de klassenraad deze resultaten af tegen de globale context van de leerling. De school volgt hierbij de reglementair voorgeschreven procedures, al heeft ze hiervoor zelf geen stappenplan uitgeschreven.

Onder meer met genormeerde toetsen van de eigen koepel en van het leerlingvolgsysteem verzamelt de school vooral in de lagere afdeling een aantal objectieve gegevens over de leerprestaties. Deze gegevens worden op schoolniveau zorgvuldig geregistreerd en geanalyseerd. De school staat nu voor de uitdaging om over deze gegevens meer systematisch te communiceren en om ze te gebruiken om er de eigen onderwijskwaliteit mee te analyseren en te optimaliseren, zoals ze dit af en toe al doet.

Het team stelt occasioneel en veeleer op informele wijze aspecten van zijn evaluatiepraktijk in vraag. Bij gemis aan expliciete doelen of vooropgestelde effecten gaat het er nog weinig zelfkritisch mee om.

**Ontwikkeling** Het team denkt toekomstgericht na over de evaluatiepraktijk en wil deze verder uitwerken volgens actuele opvattingen over brede evaluatie. Complementair aan haar toetsen wil ze alternatieve evaluatievormen inschakelen om praktische en creatieve vaardigheden en attitudes adequaat te evalueren. Kinderen begeleiden in zelfreflectie moet hierbij naar verluidt klemtonen krijgen. Het intern leiderschap neemt zich voor het ontwikkelingsproces van nabij te volgen. Een concrete planning voor dit alles is op termijn voorzien.

## 5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

**Leiderschap** De school heeft twee vestigingsplaatsen die op enkele kilometers van elkaar liggen. De vestigingsplaats Millegem profileert zich als een leefschool en biedt enkel kleuteronderwijs aan. De specifieke schoolstructuur noopt de school ertoe mensen en middelen over de vestigingsplaatsen te integreren. Dat het intern leiderschap zich hiervan bewust is, blijkt uit verscheidene initiatieven die erop gericht zijn om de leerkrachten van beide onderwijsniveaus en beide vestigingsplaatsen naar elkaar te doen toegroeien.

Onder impuls van de directeur maakte de school de laatste jaren een positieve evolutie door. Vanuit gezamenlijke bezinning, schoolzelfevaluatie en kennismakingsgesprekken peilde hij naar de behoeften van het team. Structuur en transparantie werden hieruit als succesfactoren weerhouden. De digitalisering op school- en klasniveau krijgt hierin in een steeds ruimere plaats. Opmerkelijk is het gebruik van draaiboeken om bij de organisatie van schoolse initiatieven voor alle betrokkenen duidelijke scenario's uit te werken.

De wijze waarop in deze school verantwoordelijkheden worden gedeeld en door iedereen gedragen, getuigt van een sterk management. Met het beleidsteam, het kernteam en de werkgroepen beschikt de directeur over een ruime omkadering om het beleid te voeren. Het beleidsteam geeft richting, coördineert, ondersteunt en volgt op vanuit een sterke complementaire knowhow. Meerdere werkgroepen sturen de schoolontwikkeling mee aan. Via het kernteam houdt de directeur voeling met wat binnen het team leeft. In de leerlingenraad denken ook de leerlingen mee over de schoolontwikkeling. Het intern leiderschap wordt cultureel gesteund door een groeiende dynamiek van het team in een zoektocht naar de optimalisering van de praktijk. Het gemeenschappelijk engagement en de onderlinge solidariteit binnen het team brengen ambities waar het team samen voor gaat meestal tot een goed einde. Dit alles heeft een gunstige weerslag de gezamenlijke doelgerichtheid.

De school vindt daarnaast ondersteuning in externe netwerken zoals het schoolbestuur, de scholengemeenschap, de pedagogische begeleiding, het CLB en externe zorgpartners. Ze is laagdrempelig naar ouders die op verscheidene manieren bij de school- en klaswerking worden betrokken. Via verscheidene kanalen communiceert de school naar de buitenwereld over wat ze doet en verantwoordt ze haar keuzes.

**Kwaliteitszorg** De school vertoont gaandeweg meer en meer kwaliteitskenmerken van een 'systeemgeoriënteerde' organisatie. Ze evolueert als een lerende organisatie met het opvoedingsproject als leidmotief. Op een zelfreflectieve wijze bouwt ze voort op haar traject. De sterke aandacht voor visieontwikkeling vertaalt zich echter niet altijd in de formulering van operationele doelen. De wijze waarop de school haar prioriteiten beheerst, doseert en kanaliseert binnen een visie op lange termijn, is een voorbeeld van goede praktijk. Behoeftetepeiling, sensibilisatie en deskundigheidsbevordering vormen vaak het uitgangspunt van de verandering. Vernieuwingen worden verder procesmatig aangestuurd en ondersteund binnen een duidelijk tijdpad. Het is een goede keuze van de school om hierbij een beroep te doen op de pedagogische begeleiding. De leerkrachten staan immers open voor feedback om hun didactisch handelen te bevestigen, te bestendigen, bij te sturen en te benutten voor het hele team. Ook de invoering van hospiteerbeurten biedt hiertoe waardevolle aanzetten.

Uit beleidsplannen blijkt een gecoördineerde en gefaseerde aanpak van vernieuwingsinitiatieven, zoals de huidige implementatie van de leerplannen voor muzische vorming en wereldoriëntatie. Actie na actie overlegt het team over de stand van zaken. Door het ontbreken van operationele doelen blijven tussentijdse evaluaties vaak steken op het niveau van de acties. Een meer doelgerichte bewaking van de koers op basis van operationeel vooropgestelde doelen op school-, leerkrachten- en kindniveau vormt nog een belangrijk aandachtspunt. In dynamische schoolwerkplanning, waarbij conclusies en verbeterpunten helder worden verankerd en gebundeld, kan de school verder groeien met het oog op een grondige afwerking van wat is opgestart.

De school is responsief ten opzichte van signalen en uitdagingen die vanuit diverse invalshoeken op haar afkomen. Ze inspireert zich hierbij op wetenschappelijke literatuur. Ze brengt actuele onderwijsontwikkelingen geregeld onder de aandacht van het team. Ze staat open voor externe feedback van onder meer ouders.

Het intern leiderschap stimuleert de leerkrachten in het volgen van individuele nascholing. De school investeert in het doorgeven van informatie en inzichten hieruit. Ze kan zich nog meer manifesteren als een lerende organisatie door haar multiplicatiestrategie te optimaliseren en zodoende het rendement van de nascholing te verhogen.

De school onderzoekt en bewaakt haar onderwijskwaliteit in aanzet op basis van leerprestaties. Ze beschikt over een aantal valabele instrumenten om hierover objectieve gegevens te verzamelen. Hoewel de school deze gegevens zorgvuldig registreert en analyseert, worden ze slechts in prille aanzet meer systematisch gecommuniceerd met het team om er het onderwijsaanbod mee in vraag te stellen en zo nodig bij te sturen. De school systematiseert tevredenheidsonderzoeken en enquêtes bij ouders, leerkrachten en kinderen al wel in het kader van de interne kwaliteitszorg.

Het huidige zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid van de school is geïntegreerd in het geheel van de schoolwerking. Het schoolteam trekt de kwaliteitszorg van de voorbije GOK-cycli in beperkte mate door om het huidige zorgbeleid planmatig uit te werken op school-, leraren- en kindniveau. Het schoolteam baseert dit beleid op de analyse van data. De school brengt de noden van de leerlingen in kaart in de individuele dossiers. De school heeft zicht op het aantal leerlingen dat vanuit het eerste leerjaar doorstroomt tot het zesde leerjaar zonder leerachterstand op te lopen. Ze organiseert structureel zorg- en overgangsoverleg om de doorstroom van de leerlingen te bevorderen. Het schoolteam geeft zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid vorm vanuit sterke visieontwikkeling en -duiding. Het vertaalt de visie weinig in operationele doelen waardoor doelgericht (zelf)evalueren in het gedrang komt. Het team onderneemt wel acties die aansluiten bij de schooleigen zorgvisie en bij de noden op school-, leraren- en leerlingenniveau. De schoolorganisatie zorgt er in toenemende mate voor dat de acties een waarneembare invulling krijgen in de school- en klaspraktijk. De acties zijn afgestemd op het beleid van de scholengemeenschap.

Het schoolteam heeft in zijn professionaliseringsbeleid aandacht voor de deskundigheidsbevordering van de teamleden met het oog op het schooleigen zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid en implementeert de opgedane inzichten en vaardigheden op de werkvloer.

## **6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL**

### **6.1 Wat doet de school goed?**

#### **Wat betreft de erkenningsvoorwaarden**

- De kleuterafdeling zorgt voor een gevarieerd thema-aanbod waarbij zij de decretale ontwikkelingsdoelen voor wiskundige initiatie en muzische vorming doelgericht, geïntegreerd en van langsom meer evenwichtig nastreeft.
- Het onderwijsaanbod in de kleuterafdeling is ervaringsgericht, waarbij de kleuters al spelend en zoekend vaardigheden en attitudes verwerven.
- De kleuterafdeling biedt mogelijkheden tot inbreng en inspraak van de kleuters in het onderwijsaanbod die het werkelijkheidsgehalte van het onderwijs in gunstige zin beïnvloeden.
- De kleuterafdeling werkt met een samenhangend plannings- en observatiesysteem.
- De lagere afdeling zorgt voor een doelgericht, samenhangend, evenwichtig en werkelijkheidsgericht aanbod voor wiskunde.
- Het onderwijsaanbod in de lagere afdeling evolueert naar een meer doelgericht, evenwichtig en veelzijdig muzisch onderwijsaanbod en een muzisch verantwoorde onderwijsaanpak in relatie tot het leerplan.
- Zowel de kleuter- als de lagere afdeling gebruiken gevarieerde werk- en groepeeringsvormen en heuristische werkwijzen die de zelfstandigheid en het zelfgestuurd leren bevorderen.
- De school neemt waardevolle initiatieven die het muzisch aanbod verruimen.

#### **Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen**

- De observaties en evaluaties voor de leerbegeleiding in beide onderwijsniveaus zijn functioneel.
- De school werkt gedifferentieerde vormen van zelfstandig werk en zorgkoffers uit.
- De school zet additionele mensen en middelen in het kader van de leerbegeleiding adequaat in.
- De school evolueert naar een meer handelingsgerichte en geïntegreerde aanpak van kinderen met specifieke noden.
- De school zorgt voor een warm en veilig basisklimaat dat bijdraagt tot het welbevinden en de sterke betrokkenheid van de kleuters en leerlingen.

#### **Wat betreft het algemeen beleid**

- Het beleidsvoerend vermogen van de school is sterk gegroeid onder impuls van een sterk management, hierbij gesteund door de drive van het team om voortdurend te zoeken naar de optimalisering van de praktijk.
- De schoolleiding stuurt de vernieuwingsprocessen procesmatig aan en beheerst ze vanuit een planmatige aanpak, visieontwikkeling en een sterk uitgebouwde interne en externe communicatie.
- De schoolleiding deelt verantwoordelijkheden met de teamleden die deze mee dragen binnen een cultuur van openheid en teamspirit.
- De school zorgt voor een sterke samenhang tussen de schoolprioriteiten, de noden van het team en de nascholings- en begeleidingsinitiatieven.
- De school zorgt voor de integratie van mensen en middelen binnen en over de vestigingsplaatsen.
- De school verzamelt, registreert en analyseert objectieve evaluatiegegevens.
- De school maakt adequaat gebruik van tevredenheidsonderzoeken bij ouders, leerkrachten en leerlingen in het kader van de interne kwaliteitszorg.
- De school stelt zich responsief op ten opzichte van externe signalen en verwachtingen.
- De school is proactief gevoelig voor vernieuwingen.
- De school neemt drempelverlagende initiatieven op schoolniveau om de betrokkenheid van ouders te verhogen.

## **6.2 Wat kan de school verbeteren?**

### **Wat betreft de erkenningsvoorwaarden**

- De kleuterafdeling kan het proces van leerplanimplementatie versnellen, waarbij zij de leerplannen voor wiskundige initiatie en muzische vorming binnen een duidelijk afgebakend tijdpad implementeert.
- De kleuterafdeling kan de diepgang waarmee de doelen voor wiskundige initiatie en muzische vorming worden nagestreefd, bewaken en het evenwicht tussen de muzische domeinen optimaliseren.
- De lagere afdeling kan het leerplan voor muzische vorming verder continu, geïntegreerd en evenwichtig implementeren en de evaluatie- en rapporteringspraktijk hierop afstemmen.
- Beide onderwijsniveaus kunnen het materialenaanbod voor muzische vorming verder afstemmen op de richtlijnen van het leerplan.

### **Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen**

- Beide onderwijsniveaus kunnen de planmatige aanpak van kinderen met specifieke noden optimaliseren vanuit operationele doelen binnen een duidelijk afgebakend tijdpad.
- De school kan het zorgbeleid planmatig, doelgericht en gestructureerd uitwerken en systematisch evalueren vanuit de schooleigen visie.
- De onderwijzers van de lagere afdeling kunnen zich gezamenlijk bezinnen over de huidige evaluatiepraktijk en hierbij de mogelijkheden van brede evaluatievormen verkennen en in het onderwijsleerproces integreren.

### **Wat betreft het algemeen beleid**

- De school kan de multiplicatie van individuele nascholing verder optimaliseren.
- De school kan de eigen kwaliteit nog sterker onderzoeken en bewaken vanuit een meer doelgerichte reflectie op alle beschikbare onderwijsopbrengsten; hierbij ook gegevens over leerprestaties sterker systematiseren in het kader van de interne kwaliteitszorg.

## 7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

### **GUNSTIG**

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' voor het **kleuteronderwijs** en het **lager onderwijs**.
- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.
- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

## 8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

| Namens het inspectieteam                                          | Voor kennisname namens het bestuur     |
|-------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|
|                                                                   |                                        |
| <b>Luc CUYLAERTS</b><br>de inspecteur-verslaggever                | <b>Johan AKKERMANS</b><br>de directeur |
| Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school |                                        |